

LENDAKARITZA

Beste erri batzun antzera, gure Euskalerrria be sendiaren jokabi sortua da.

Baztan'eko oitura, ezaguna da gui e kondairan, eta beste ibar asko edo geienetan be orrelan izango zan, zalantza barik, sendi barria sortzerakoan. Ezkonbarriai irureun kanako lur zatia emoten jaken. Eridan munarria, inguru biribilla edo makobilla. Gaur be ba-dagoz itxura orretako korta-basoak gure errietan.

Eta leiñu-erri orretan, bat izaten zan buru, gorago alkartzeko bear-izan aundi barik asikera aretan.

Baiña laster sortu zan alkartzeko sendoagoak egin-bearra, batez be inguruko burrukak eta errien lu sortu ziranean, ara aurkako burrukaldietan batez be.

Gure eskueladeetako agintaritza batzarretan egoan, sendi-buruak eta erritar leunak osotzen eben batzarretan.

* * *

Gero, batez be gudaldietarako bearrezkoa zala-ta, batzarrak ba aukeratzen eban: Gudari-buru lenengotan eban eskualdeko jaun geroago, izango zana, eta ordutik aurrera Bizkaia Jaun-erri biurtu jakun, Napparroa ostera erre-ñu.

Jaun oneik, edo errege oneik, on asko egin eutseen gure eskualdeai, baiña kaltetan be ez gitxi. Aundiki biurtu ziran eta inguruko gizon aundiak, erregeak batez be, jaun-ardura ori eurentzat nai izaten eben.

Eta lortu be bai.

Iparralde, Enrike III'aren gurariz (Paris'en IV) Frantziagaz alkar-tu zan errege orren etorpidetz, Araba ta Gizpizkoa Gaztela'gaz bat egin ziran itunaren bidez, Bizkaia Ezkontza-bidez eta Napparroa Erre-

ge Katolikuaren ankerkeriz azpiratua izan zan guda-bidez.

Orra or Euzkadi guztia atzerri-tarren menpean, jaunen erruz. Egia esan, legeak berton egiten ziran, agintaritza geuk geunkan, baiña gure eskubideak, apurka-apurka «foru» biurtu ziran eta foruak laterriaren ur garratzetan urtu ziran.

Sabin Arana izan zan erriaren egoera larria ikusita, lenengo askatasun osoaren deia egin ebana, eta laterriak nekez parkatu eutsoen pekatu aundi ori.

Sabin'en deiak, urteak joan, urteak etorri, bere frutua emon eban. Ez, zori txarrez, oraindiño be, antxiñako askatasun osoa lortzeko, baiña bai urteetan izan ez genduan geure Jaurlaritza, go-bernua, izateko. Eta gerru orre-tan, geure lendakaria be bai.

Lendakaria ez da antxiñako Jauna, beste gauza bat da, eta oraindiño ez dau inoz aginpide bete-beterik izan, baiña euskaldunen-tzat norki ikusgarria ta maitagarria da.

Azkenengo gudea asita gero izan genduan lenengo lendakaria, Agirre maitagarria. Giro larri aretan, guda-giroan, Gernika'ko arizpean bere ziña egin eban, Donibaneko bere illobian irakurten diran berbak esanez.

Agirre joan eta bere ordeaz gaur erriratu jakun Leizaola jarri eben agintaritza orren buru lez.

* *

Gure Jaurlaritza erbestean izan zan aldi orretan irakurri genduan «De Gernika a Nueva York» Agi liburua. Guztiz gogoangarria, lenengo Lendakariak izan eban «Odisea» jakin gura dabe

Urte estu ta larri areitan Jaur-laritza orrek izan zituan adiskideak eta arerioak ugari.

Nork ez ditu gogoan aita Ola-so'ren berbaldi areik Londres'ko ta Paris'ko irratietatik? Demokra-ziaren eta erri-arazoaren ikuspegi jatorra agertzen zan berbaldi orre-in bidez diktadurearen illunpe iguin-garri aretan.

Sarritan entzuna dogu baita, gure Agirre'k Parisen gero XXIII Jon Aita Santua izango zanagaz euki zituan artuemonak.

Itzaltasuna lortu eban gure Jaur-laritzak, euskaldunen izen ona-gaitik eta agiri ziran gizonen ja-tortasunagaitik.

Baiña itxaropenak luze urten eban eta gure gazteen eroapena amaitu zan. Ortik sortu ziran jokabide gogorrak, georago ta go-goragoak.

* * *

Franco'ren eriotz-ostean giro barria sortu jakun eta astiro-astiro, errenka, urak euren bideetara urre dirala esan lei.

Guda-aldian legetua izan zan mailla aretara eldu gara gaur itxura dagonez. Orregaitik, Lendakaria barriro be Gernika'ko zuz-gazpean, bere lekuan dago.

Sarritan izan ditu gure Euskale-riak aldakuntza aundiak, lanean antxiñako oletatik gaurko Laba Aundietara, nekazaritzan, etxegin-tzan...

Eta agintaritzak be izan ditu barrizkundeak: Batzarretan asi eta Jauna aukeratu arte, foruen ego-er larrian asi eta, guda garratzaren ondoren, gaurko giro onetan Jaur-laritzaren sendotzea lortu arte.

Baiña beti geure askatasuna ta buru-jabetza aitzu berik.